

Úvod

Publikácia, ktorá vychádza vďaka podpore štátnej úlohy výskumu a vývoja Výživa a zdravie vo výchove a vzdelávaní (zodpovedný riešiteľ prof. Ing. Ján Šajbidor, DrSc.), predstavuje súbor výsledkov, ku ktorým sa dopracoval riešiteľský kolektív Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v spolupráci s Fakultou chemickej a potravinárskej technológie STU v Bratislave a Úradom verejného zdravotníctva SR. Tak ako samotný problém naznačený v názve našej publikácie je multiodborový a multidimenzionálny, tak aj autorský kolektív publikácie je mnohočlenný a možno povedať aj „širokospektrálny“. Zorganizovanie takéhoto kolektívu na vytvorenie publikácie, ktorá je určená predovšetkým pre učiteľov, si kladie za cieľ pozrieť sa na problémy výchovy k zdravej výžive z aktuálnych zorných uhlov viacerých vedných disciplín, akými sú biológia, potravinárska a poľnohospodárska technológia, pedagogika, psychológia, ale aj menej tradičné oblasti ako kultúrna antropológia, religionistika, masmediálna komunikácia.

Vieme, že pre učiteľa v praxi je veľmi ťažké predierať sa množstvom často protichodných informácií o správnej výžive, o koncepciách vzdelávania, o poznatkoch pedagogického výskumu, o metodických aplikáciách. Pokúsili sme sa preto v tejto publikácii zhrnúť dnes aktuálne základné vedecké poznatky o zdravej výžive a doložiť ich námetmi vhodnými na aplikáciu vo vyučovaní rozličných predmetov v základných a stredných školách.

Je zrejmé, že obsah výchovy k zdraviu a jej súčasť, výchovy k zdravej výžive, má nadpredmetový charakter. Množstvo perspektívnych úloh v školstve čaká na takéto riešenie.

Zo skúseností vieme, že pripravenosť učiteľov školených ako tradičných „predmetárov“ na riešenie obdobných aktuálnych nadpredmetových úloh je malá a učitelia sa sťažujú na nedostatok kompetencií mimo vlastnú predmetovú aprobáciu. Tento problém je preto riešiteľný len s podporou ďalšieho vzdelávania učiteľov.

Celoživotné vzdelávanie učiteľov by malo byť prirodzenou potrebou o to viac, že vzdelávanie je základnou náplňou práce učiteľa. Okrem neformálneho vzdelávania existujú všade na svete viac alebo menej fungujúce systémy ďalšie-

ho vzdelávania učiteľov. Za jeden z najlepších možno považovať fínsky model, ktorého efektívnosť sa neustále preukazuje vynikajúcimi výsledkami fínskych žiakov v medzinárodných evalvačných štúdiách, ako je PISA alebo TIMSS. Prirodzene, že uvedené výsledky nie sú len výsledkami vzdelávania učiteľov, sú tiež dôsledkom vysokej prestíže učiteľského povolania, záujmu spoločnosti a tiež rodičovskej verejnosti o riešenie problémov vzdelávania.

Situácia na Slovensku je neuspokojivá. Nebudeme na tomto mieste rozoberať príčiny. Iste je ich viacero. Dodávame, že sme sa usilovali priblížiť sa učiteľovi v praxi a poskytnúť mu pomôcky na štúdium a pomôcky na aplikácie. A tak okrem tejto publikácie učiteľ nájde na každej škole súbor kurzov ďalšieho vzdelávania, súbor multimediálnych pomôcok, ktoré sa budú aktualizovať a rozširovať prostredníctvom Virtuálneho centra zdravej výživy Trnavskej univerzity.

Napokon ešte poznámky pre čitateľa publikácie, ako sme už uviedli, práca je širokospektrálna. Nájdu sa čitatelia, napríklad učители biológie, pre ktorých informácie o trávení predstavujú temer triviálne poznatky. Predpokladáme, že napriek tomu môže publikácia aj učiteľovi biológie poskytnúť viacero zaujímavých podnetov a informácií. Odporúčame preto texty čítať selektívnym spôsobom. Niektoré časti bude potrebné naopak študovať viackrát a štúdium rozšíriť aj o štúdium odporúčanej literatúry.

Dúfame, že táto publikácia sa stane vhodnou a dostupnou pomôckou pre učiteľov v praxi. Predpokladáme, že ju využijú aj vedeckí pracovníci a doktorandi rozličných vedných odborov zaoberajúci sa problematikou zdravej výživy.